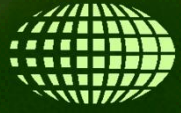

Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania
Polska Akademia Nauk

Jerzy SOLON

Wprowadzenie do panelu dyskusyjnego „Partycypacja i edukacja - Co interesariusze wiedzą?”

*Konferencja krajobrazowa „Udział społeczeństwa w planowaniu, zarządzaniu i ochronie krajobrazu”
Warszawa, 14 września 2022 r. Mercure Warszawa Centrum, ul. Złota 48/54*

Instytut Geografii
i Przestrzennego
Zagospodarowania
Polska Akademia Nauk

Syndrom NIMBY i pokrewne

NIMBY - akronim angielskich słów „*not in my backyard*” („nie na moim podwórku”).

Określenie postawy osób, które wyrażają sprzeciw wobec lokalizacji w ich najbliższym otoczeniu obiektów niebezpiecznych lub takich, które przyniosą straty miejscowej ludności. Cechą wyróżniającą syndrom NIMBY spośród różnego rodzaju konfliktów społecznych jest fakt, iż jego przedmiotem są obiekty (inwestycje), które co prawda budzą negatywne konotacje, ale są równocześnie akceptowalne społecznie, natomiast problem stanowi jedynie ich lokalizacja.

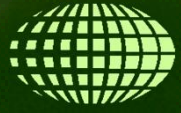
Pojęcia zbliżone:

NOOS (*Not On Our Street*)

SOBBY (*Some Other Bugger's Back Yard*)

Pojęcia obciążone poczuciem wyższości:

PIBBY (*Place In Blacks' Back Yard*) – postawa (grup) ludzi uprzywilejowanych, uważających, że inwestycje uciążliwe powinny być lokowane w rejonach ludzi społecznie „mniej ważnych”

Instytut Geografii
i Przestrzennego
Zagospodarowania
Polska Akademia Nauk

Syndrom NIMBY i pokrewne

Brak akceptacji dla realizacji jakichkolwiek „niechcianych” inwestycji w ogóle:

BANANA (*build absolutely nothing and near anyone*)

NOPE (*not on planet Earth*)

NIABY (*Not In Anyone's Backyard*)

Sprzeciw z powodu zagrożonego interesu ekonomicznego:

NAMBI (*Not Against My Business or Industry*)

Negatywny stosunek władz wobec inwestycji:

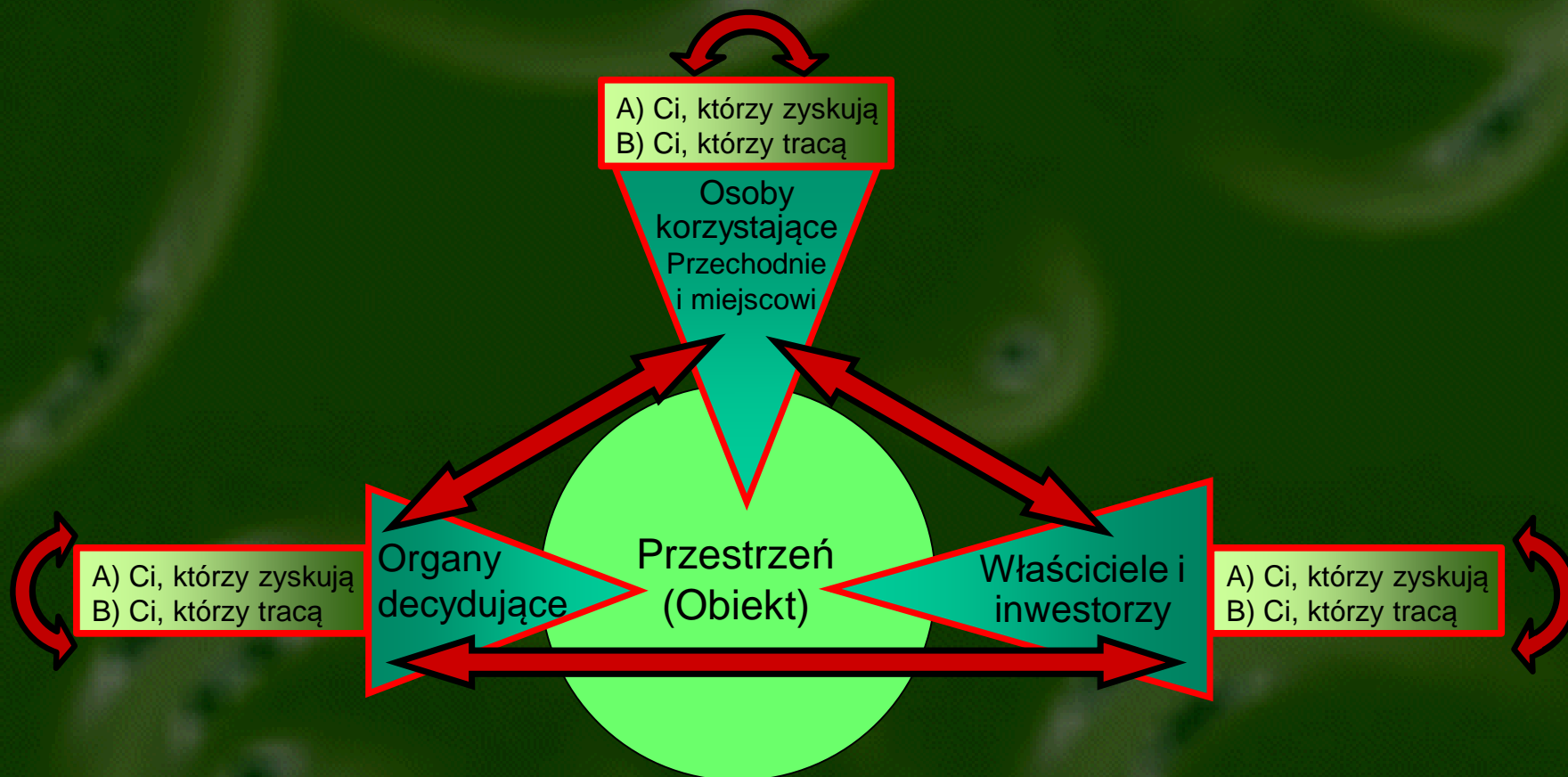
NIMEY (*not in my election year*)

NIMTOO (*not in my term of office*)

Strony konfliktów (aktorzy gry)

Strony konfliktów (aktorzy gry)

Różnorodność postaw wobec krajobrazu

Nasza wspólna góra -
jesteśmy tu u siebie!

Ta piękna góra jest
własnością narodu.

Rys. M. Kowicki

1. Dziecko 2. Mieszkaniec 3. Właściciel - gospodarz

6. Przywódca

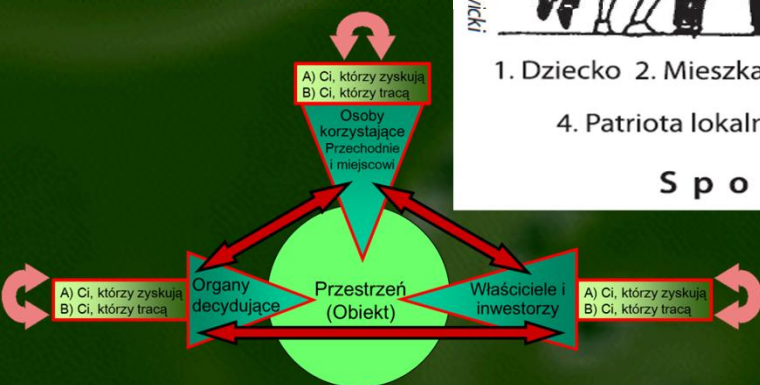
7. Miłośnik 8. Turysta 9. Architekt krajobrazu

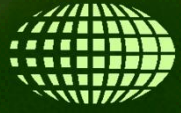
4. Patriotą lokalny 5. Przedsiębiorca

S p o ł e c z n o ś ć l o k a l n a

P r z y b y s z e

Pawłowska K. (red.) 2010. Zanim wybuchnie konflikt: idea i metody partycypacji społecznej w ochronie krajobrazu i kształtowaniu przestrzeni: praca zbiorowa. T. A, Dlaczego? Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, Kraków.

Wiedza ogólna i świadomość ekologiczna

klasyfikacja wg: Sadowski A. 2000. Struktura świadomości ekologicznej, Ekonomia i Środowisko nr 2 (zmodyfikowane)

1. Potoczna wiedza ogólna i świadomość ekologiczna - oparta na codziennym doświadczaniu otoczenia (przyrody) i jej obserwacji a także wymianie opinii w obrębie własnego otoczenia społecznego. Można wyróżnić dwa jej rodzaje:

1a. potoczna wiedza ogólna i świadomość ekologiczna rozproszona - jest kategorią świadomości jednostkowej, jest nietrwała i zmieniająca się pod wpływem opinii, fragmentaryczna, odnosząca się często do różnych aspektów środowiska ale nie tworząca w miarę choćby spójnej całości systemu przekonań, stereotypów, wiedzy.

1b. potoczna zintegrowana wiedza ogólna i świadomość ekologiczna – jej podmiotem jest zbiorowość, ma całościowy charakter i jest spójna. Jej źródłem jest kultura społeczności lokalnej, zawiera wiedzę nie poddaną weryfikacji, chociaż niejednokrotnie bardzo głęboko uzasadnioną warunkami pracy i życia miejscowej ludności; bardzo ważny jest aspekt emocjonalny utrwalony w następstwie wspólnego zamieszkiwania w dłuższym wymiarze czasowym; mieszczą się tutaj postawy optymizmu, jak i pesymizmu, obaw i nadziei, przyzwyczajień i przesądów: jej podstawowym źródłem jest tradycja, przeszłość kulturowa.

2. Religijna wiedza ogólna i świadomość ekologiczna - oparta na teologicznej interpretacji relacji między człowiekiem a światem (przyrodą). Wpływa na świadomości ludzi wierzących, a także i niewierzących. W europejskim kręgu kulturowym współczesne poszukiwania na gruncie religijnym skoncentrowane są na poszukiwaniu etyki środowiskowej i wywodzą się z franciszkańskiej afirmacji przyrody oraz filozofii tomistycznej. Wpływając na system aksjologiczno-normatywny religia może dostarczać moralnych argumentów na rzecz zachowań proekologicznych.

Wiedza ogólna i świadomość ekologiczna

klasyfikacja wg: Sadowski A. 2000. Struktura świadomości ekologicznej, Ekonomia i Środowisko nr 2 (zmodyfikowane)

3. Wiedza ogólna i świadomość ekologiczna o charakterze ideologicznym - stanowi zespół przekonań, poglądów i dyrektyw działania zorientowanych na realizację celów i wartości ekologicznych. Obecna w programach i ideologiach ruchów i organizacji ekologicznych. Wiąże się z przekonaniem o nadrzędnej wartości przyrody i jej ochrony, przy częstym pomijaniu lub lekceważeniu innych potrzeb społecznych. Oprócz poznawczego ma także wymiary praktyczne - edukacyjny i propagandowy. W tym celu przekaz ideologiczny jest skonstruowany tak, aby wyzwalać i wzmacniać nastawienia proekologiczne i stymulować emocje i sprzeciw wobec dewastacji środowiska naturalnego oraz sprzeciw wobec tych idei, które nawołują do niszczenia przyrody. Często używana argumentacja korzysta z wiedzy naukowej, ale zaangażowanie na rzecz słusznej sprawy powoduje, że jest ona stosowana instrumentalnie i selektywnie.

4. Wiedza naukowa i naukowa świadomość ekologiczna - oparta o wiedzę z zakresu nauk przyrodniczych, technicznych i społecznych. Jej zakres może być szeroki i obejmować procesy prowadzące do degradacji środowiska, ale także może ona dotyczyć ogólnie, znajomości procesów zachodzących w biosferze i ekosystemach. Źródłem takiej wiedzy są zweryfikowane wyniki badań, a upowszechniana jest przez publikacje naukowe i edukację ekologiczną. Dostęp do tej wiedzy wymaga zainteresowania kwestiami przyrodniczymi i zaangażowania, a także pewnych kompetencji, stąd zapewne wynika jej ekskluzywny charakter.

Pytania do dyskusji

1. Czy można łatwo wyróżnić poszczególne grupy interesariuszy i zidentyfikować różne formy postawy NIMBY
2. Czy i jak poszczególne wyróżnione grupy różnią się rodzajem wiedzy/świadomości ekologicznej
3. Czy i jak poszczególne wyróżnione grupy różnią się zakresem wiedzy co do przedmiotu sporu/konsultacji:

CO?

Z JAKIEGO POWODU?

W JAKIM CELU?

JAKIE BĘDĄ BLIŻSZE I DALSZE KONSEKWENCJE?

4. Jak zmienia się wiedza i świadomość ekologiczna indywidualnych osób i wyróżnionych grup w trakcie procesu konsultacji społecznych
5. Co jest ważniejsze przy podejmowaniu decyzji: wiedza ekspercka, zdanie większości, czy uzgodniony kompromis między stronami - i dlaczego
6. Kogo pomijają określone formy konsultacji społecznych (np. partycypacyjne systemy informacji geograficznej) i jaki to ma wpływ na optymalizację rozwiązań i zmiany świadomości uczestników
7. Czy zawsze jest możliwe, sensowne i korzystne przeciwdziałanie konfliktom między różnymi grupami interesariuszy na drodze partycypacji społecznej
8. Jak wzbogacić wiedzę potoczną o elementy wiedzy naukowej.

**Dziękuję
za uwagę**